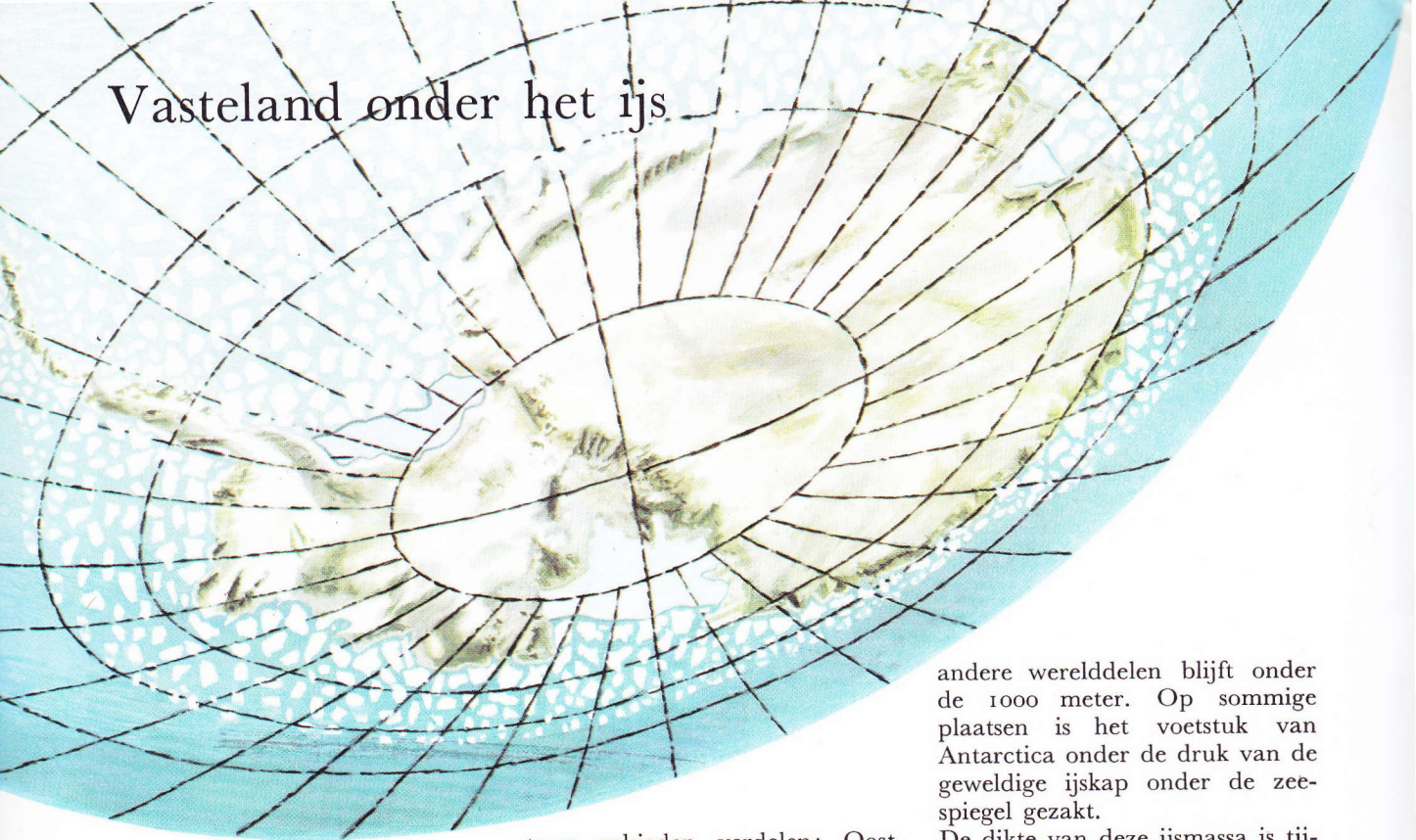

Vasteland onder het ijs

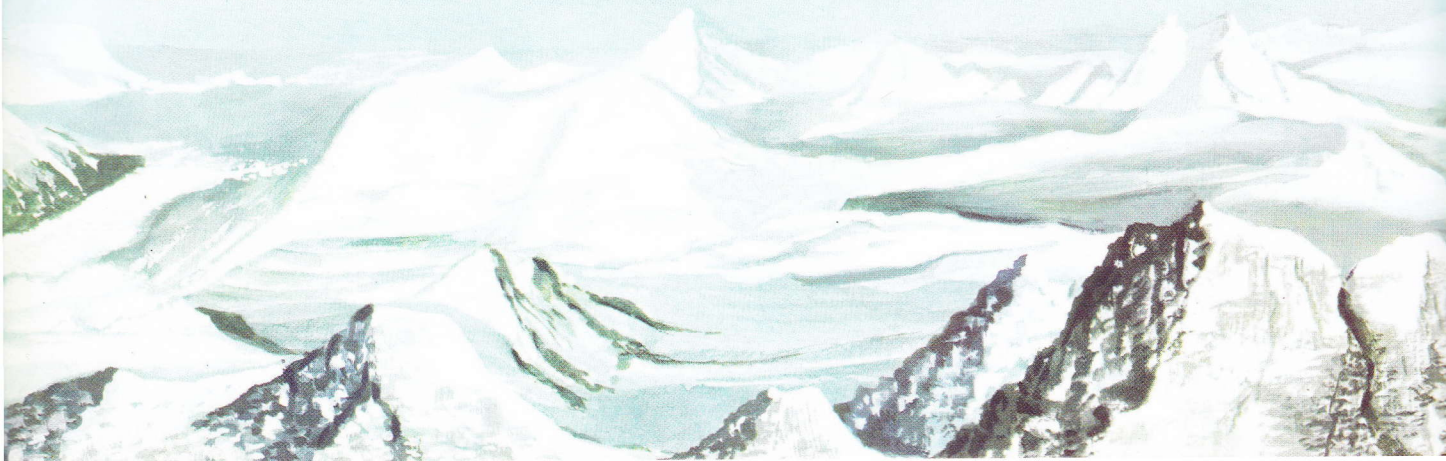

Dertien miljoen km² ijs dat 99,98% van het continent bedekt, ijsplateaus met een dikte van 2000 à 3000 meter, gebergten die 3000, 5000 zelfs 6000 meter in de hoogte pieken, reusachtige gletsjers, gigantische ijsmuren, verraderlijke ijsspleten met gapende diepten, sikkelvormige massa's opgewaaide sneeuw, bijtende blizzards, temperaturen die elke verbeelding tarten en soms minder dan -80°C bereiken: dat is Antarctica, het zuidpoolcontinent, waar wij met duizenden jaren vertraging de laatste IJstijd beleven! Men kan Antarctica in

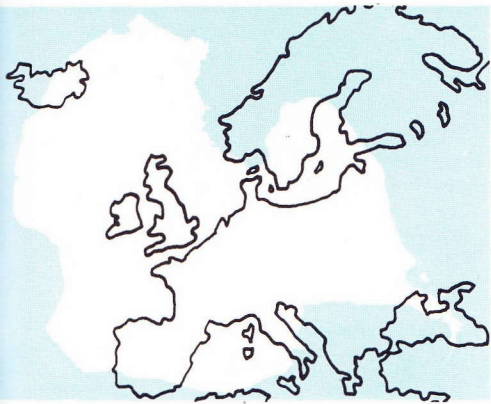
twee gebieden verdelen: Oost-Antarctica, hoofdzakelijk een taffelland en West-Antarctica met een zeer afwisselend reliëf, bestaande uit breuk- en ketengebergten, die waarschijnlijk bij de Andes in Zuid-Amerika aansluiten. Beide gedeelten zijn van elkaar gescheiden door een slenk, een lager gelegen deel dus, die van de Rosszee naar de Weddellzee loopt. Recente berekeningen hebben aangetoond, dat de gemiddelde hoogte van Antarctica 1829 meter bedraagt, zodat dit continent het hoogste werelddeel is, want de gemiddelde hoogte der

andere werelddelen blijft onder de 1000 meter. Op sommige plaatsen is het voetstuk van Antarctica onder de druk van de geweldige ijskap onder de zeespiegel gezakt.

De dikte van deze ijsmassa is tijdens het Internationaal Geofysisch Jaar dank zij bijzondere metingen vastgesteld. Een Amerikaans seismoloog vond bij de zuidpool eerst een sneeuw- en ijslaag van 20 meter, vervolgens een harde ijslaag van 6 meter en daaronder een ijspakket van 2240 meter. In het totaal dus een ijsdikte van 2266 meter. Daar de zuidpool op 2537 meter hoogte ligt, bevindt de bodem zich daar 271 meter boven de zeespiegel. Men heeft zich de vraag gesteld of Antarctica wel een massaal blok is, ofwel een groep eilanden, die onderling door

vergelijking tussen de oppervlakte van Antarctica en die van Europa

de ijsmassa's verbonden zijn. Zekerheid hierover heeft men nog niet, maar er zijn geleerden die vermoeden dat er in werkelijkheid een zuidpoolarchipel zou bestaan, waarvan de eilanden onder een gemeenschappelijke ijskorst begraven liggen. Wat er ook van zij, de reusachtige antarctische ijskap, zesmaal groter dan het Groenlandse inlandsis, overtreft elke verbeelding. Vermits West-Antarctica uit breuk- en ketengebergten bestaat met toppen boven de 3000 meter (in Marie Byrdland zelfs een top van 6100 meter) ontstonden een groot aantal gletsjers. Voornamelijk in Victorialand langsheen de kust van de Rosszee, vormen zij een diadeem, waarvan de paarlen op gemiddeld 80 km van elkaar liggen. Al deze gletsjers vloeien af naar de Rosszee en doen daar één grote ijsbank ontstaan, de zogenaamde Rossbarrière. Het is eigenlijk een gigantische ijsmuur, 900 km lang, die

als een steile klip 50 meter boven het water uitsteekt. Deze ijskolos, voortdurend gevoed door de grote gletsjers, schrijdt elke dag 2,5 meter vooruit. Zo heeft het ijs, afkomstig uit het Koningin Maudgebergte 1200 jaar nodig om de rand van de barrière te bereiken! Om je enig idee van de omvang van deze gletsjers te geven, nemen wij de Aletsjgletsjer uit onze Zwitserse Alpen als voorbeeld: hij is 18 km lang en 5 km breed. Vergelijk nu maar even: de Beardmoregletsjer: 200 km bij 40 km, de Scottgletsjer: 160 km bij 20 km, de Shackletongletsjer: 130 km bij 60 km! Uit de Rossbarrière persen zich grote ijsblokken af, die zich langzaam voortbewegen en nadien in de open zee met honderdduizenden onheilspellend komen aandrijven en de antarctische zeeën onveilig maken. Ze vormen als het ware een witte lijfwacht, die het meest onherbergzame continent ter wereld nog ontoegankelijker maakt. Admiraal Byrd, de grote zuidpoolreiziger, vond de tafelvormige ijsbergen van Antarctica één van de mooiste natuurwonderen. Het zijn indrukwekkende reuzen die soms oppervlakten van 500 km² bereiken. Byrd nam er een van 32 km lengte en een oppervlakte van 2000 km² waar! Deze mooi gevormde tafelijsbergen steken ongeveer 35 meter boven het water uit, maar dat is slechts 1/6 à 1/7 van hun totale hoogte, zodat nog 175 meter tot 210 meter onder het water verborgen blijft. Naarmate ze afdrijven, worden ze op hun waterlijn

Wie Antarctica bezoekt, waant zich in de voorhistorische IJstijd: 13 miljoen km² ijs in voortdurende beweging wordt in gigantische gletsjers samengeperst, of vormt ijsplateaus, honderden meters dik.

Het samengepakte ijs wringt zich over bergranden heen en vormt reusachtige ijsmuren, die langzaam brokstukken afgeven en in de vorm van tafelijsbergen de antarctische zeeën tegen de vermetele indringers schijnen te beschermen.

door de golven aangevreten: zo ontstaan brandingskelen en grotten, waardoor de grilligste vormen worden voorgetoverd. De zwaardere bovenliggende gedeelten doen de reuzen ten slotte kantelen, in elkaar storten en afbrokkelen. Maar vaak leveren ze een ongenadige strijd met het water en be-

de dikte van de ijslaag op Antarctica ten overstaan van de Matterhorn

reiken niet zelden de 45e graad zuiderbreedte; sommige wagen zich zelfs tot in de buurt van Kaap de Goede Hoop of tot aan de monding van de La Platastroam in Zuid-Amerika. Overgebracht op het noordelijke halfrond zouden wij aan onze kust tafelijsbergen kunnen aantreffen!..

